

De middeleeuwen

De periode van de vroege middeleeuwen wordt de "tijd van monniken en ridders" genoemd.

- 4p **5** Geef je commentaar op deze benaming door:
- met een kenmerkend aspect van de vroege middeleeuwen duidelijk te maken waarom dit de tijd van "monniken" genoemd kan worden en
  - met een kenmerkend aspect van de vroege middeleeuwen duidelijk te maken waarom dit de tijd van "ridders" genoemd kan worden en
  - twee andere benamingen te kiezen die de vroege middeleeuwen ook historisch juist zouden kunnen karakteriseren.

Gebruik bron 4.

Op grond van de bron kun je vaststellen dat:

- deze bron past bij een kenmerkend aspect van de vroege middeleeuwen en
  - in het rijk van Omar op het gebied van de godsdienst sprake is van zowel verandering als van continuïteit.
- 5p **6** Noem het kenmerkende aspect dat bij deze bron past en leg met de bron uit waardoor er zowel sprake is van verandering als van continuïteit.

Gebruik bron 5.

Een bewering:

Met het Edict van Pîtres heeft koning Karel de Kale geprobeerd het centrale gezag in zijn rijk te versterken.

- 4p **7** Licht dit toe door:
- uit te leggen op welke manier dit edict het centrale gezag in het rijk van Karel zou kunnen versterken en
  - (zonder bron) een oorzaak te noemen waardoor koning Karel de Kale er niet in slaagt de controle op zijn rijk te versterken en
  - (zonder bron) een oorzaak te noemen waardoor de Franse koningen dit eeuwen later wel kunnen.

De middeleeuwen

---

bron 4

Gedeelte uit het Verdrag van Omar, vermoedelijk uit de zevende eeuw. In deze tijd sloten de islamitische veroveraars overeenkomsten met de niet-islamitische bevolking. Er bestaan verschillende versies, die worden toegeschreven aan kalief Omar. Een aantal regels hieruit

Wij christenen:

Wij zullen niet bouwen, in onze steden noch in de buurt daarvan, nieuwe mannenkloosters, kerken, vrouwenkloosters, of kluizenaarshutten; noch zullen wij ze repareren, bij dag of bij nacht, mocht een van hen instorten of gelegen zijn in een moslimwijk. (...)

Wij zullen onze godsdienst niet openlijk beoefenen noch iemand ertoe bekeren. Wij zullen niemand van onze familie verhinderen tot de islam over te gaan als zij dat wensen.

Wij zullen de moslims respect tonen, en wij zullen van onze zitplaats opstaan als zij wensen te zitten.

Wij zullen niet proberen op de moslims te lijken door het imiteren van een van hun kledingstukken, hoofdsieraden, tulband, schoeisel, of de scheiding van hun haar.

Wij zullen niet spreken wanneer zij spreken, noch zullen wij hun eervolle namen dragen.

Wij zullen onze kruisen en boeken niet tonen op de straten of markten van de moslims.

Wij zullen geen verlichting voeren op enige straat van de moslims of op hun markten.

bron 5

Karel de Kale, kleinzoon van Karel de Grote, geeft in 864 het Edict (verordening) van Pitres uit over onder andere het slaan van munten. Hij brengt daarin het aantal plaatsen waar munten mogen worden geslagen terug van negen naar drie. Zijn eigen paleis is één van die drie. Verder bepaalt het edict

En op de nieuwe munten moet op de ene kant onze naam staan in een cirkel met het monogram van onze naam in het midden, en op de andere kant de naam van onze staat en een kruis in het midden. (...)

Om te zorgen dat de bepalingen kunnen worden gecontroleerd, dat goede munten niet kunnen worden geweigerd en dat valse munten niet kunnen worden gemaakt, wensen we dat elke controleur ervoor zorgt dat de markten van zijn district worden vastgelegd. Dat hij ons vertelt welke markten er waren in de tijd van onze grootvader, en welke nieuwe ontstonden in de tijd van onze vader. (...)

En welke markten begonnen in onze eigen tijd, welke van deze markten op hun oude locatie bleven. En als ze zijn verplaatst, onder wiens autoriteit de locatie is veranderd.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.